

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ ΤΗΣ ΠΕΡΙΣΤΡΟΦΗΣ ΤΗΣ ΑΦΡΟΔΙΤΗΣ

ΠΕΡΙ ΤΟΝ ΕΑΥΤΗΣ ΑΞΩΝΑ

Πρώτος ὁ Jeon Dominique Gassini καθηγητὴς ἐν Βονιφάνιο ἐπεχείρησε τὴν μελέτην τῆς περιστροφῆς περὶ τὸν ἔαυτῆς δέσμον τῆς Ἀφροδίτης, τῇ βοηθείᾳ τυλεσκοπίου Campani. Ἐκ παρατηρήσεων δὲ γενομένων τὸ 1666—1667 ἡδυνήθη νὰ παρατηρήσῃ χώρας τινὰς ἐπὶ τοῦ φωτεινοῦ μέρους τοῦ πλανήτου λαμπρότεράς παρὰ τὸ δρῖον τὸ διακριθὲν τὸ φωτεινὸν τοῦ σκοτεινοῦ μέρους, αἵτινες κατ' αὐτὸν μετείχον κινήσεως καθέτου πρὸς τὸ ἐπίπεδον τῆς ἐκλειπτικῆς· βεβχιοῦ δὲ ἡ παρατηρήσις του ὅτι ἐντὸς 23° ἡμέρῶν ἡ φωτεινὴ κηλίς τελεῖ τὴν ἐπάνοδόν της εἰς τὸ αὐτὸν σημεῖον τὸ εἶδος τῆς κινήσεως δὲν ἐτόλμα ωὐδενίσθη διότι δὲν ἡδυνήθη νὰ ἔχῃ συνεκτικότητα ἐπιμήκους τέσσου πρὸς παρατήρησιν.

Κατὰ τὸ 1726—1727 ὁ τολμηρότερος παρατηρητὴς ἀστρονόμος Fran^cois Bianchini ἐκ τῶν συγκεχυμένων καὶ ἀσταθῶν κηλίδων, ως ὁ ἴδιος τὰς ἀποκαλεῖ, ἡθέλησεν νὰ δρῆσῃ τὰ στοιχεῖα τῆς περιστροφῆς τῆς Ἀφροδίτης περὶ ἔαυτὴν. Δι' ἐπανειλημένων δὲ παρατηρήσεων ἐν Ῥώμῃ ἐνόμισεν ὅτι εἶχεν ἀνεύρητον εὐστάθειαν ἐν τῇ μονιμότητι τῆς μορφῆς, καὶ ἐν τῇ κινήσει τῶν φωτεινῶν τούτων κηλίδων, τῶν κειμένων πλησίον τῆς χωριστικῆς γραμμῆς τῆς φάσεως· προέβη μᾶλιστα καὶ εἰς κατάστρωσιν γάρτου τοῦ πλανήτου ἐν ὦ περιέγραψε τὰς κηλίδας ταύτας δὲ δρίων ἀκριβῶν καθωρισμένων, καὶ εἰς ὃς ἐδωκεν ὄνοματα ἀνάλογα πρὸς ἢ εἶχεν δώσει ὁ Riccioli εἰς τὰς κηλίδας τῆς Σελήνης. Θεωρεῖ δὲ ταύτας κινούμενας κατὰ μῆκος τοῦ ὁρίου τῆς χωριζομένης φάσεως καθ' ἔκστην κατὰ 15° καὶ καθ' ὀλοκληρού περιστροφὴν εἰς 24 ἡμέρας καὶ 8 ὥρας. Ὁ ἰσημερινὸς κατ' αὐτὸν ἔχει κλίσιν 75°, ὁ δὲ ἀνιών δεσμός μῆκος 50°.

Κατὰ τὸ 1729 ὁ Jacques Cassini, υἱὸς τοῦ διαπρεποῦς ἀστρονόμου Cassini, ἐν τῷ ἀστεροσκοπείῳ τῶν Παρισίων, δὲ ἴδιων παρατηρήσεων ἐπὶ τῶν κηλίδων, ἡς πρῶτος ὁ πατέρος του παρετήρησεν, ἀπεπειράθη νὰ λύσῃ τὸ πρόβλημα τῆς περιστροφῆς τῆς Ἀφροδίτης. Ἄλλ' ἀποτυχών εἰς τὰς ἴδιας παρατηρήσεις, ἐπεδέθη κατόπιν εἰς τὴν λύσιν διὰ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν παρατηρήσεων τοῦ τε πατρὸς του καὶ τοῦ Bianchini. Παρεδέχθη ὅτι καὶ παρατηρηθεῖσαι κηλίδες ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἀναπαρίσταντο ἐν τῇ αὐτῇ θέσει ἐντὸς διαστήματος ἐλάσσονος μιᾶς ἡμέρας· εἰς τὴν ταχυτέραν ταύτην περιστροφὴν ὑπήρχαν τὰς παρατηρήσεις τοῦ Bianchini, θεωρήσας τὰς μεταποτίσεις, τὰς παρατηρηθεῖσας ὑπὸ τούτου οὐχὶ ως τὰς γωνιώδεις πλήρεις ἡμεροσίας κινήσεις τοῦ πλανήτου, ἀλλ' ως τὸ ὑπερβάλλον μιᾶς ὀλοκληρού περιστροφῆς 360° οὕτω δὲ ἐντὸς 24 ἡμέρων ἐν αἷς ὁ Bianchini παρεδέχετο τὴν περιστροφὴν περὶ τὸν δέσμον τελούμενην ὁ Cassini υἱὸς ἀνεύρισκεν 25 ὀλοκληρούς περιστροφὰς ἔξι ὡν ὡς ἡμέρησίαν στροφὴν 23 ὥρας καὶ 22 λεπτά. Φάνεται δὲ ὅτι ὁ Bianchini εἶχεν ὑποπτευθῆ τοιοῦτον τι, ἀλλ' ἐκ πειραματικῆς παρατηρήσεως,

ἢ ἔξετέλεσε τὴν 26 Φεβρουαρίου 1726, ἐπεισθῇ περὶ τῆς βραδυτέρας περιστροφικῆς κινήσεως καὶ ἡνὶ ἡσπάσθη. Ἐποιήσατο δηλαδὴ δύο παρατηρήσεις διαφερούσας ἀλλήλων κατὰ 3 ὥρας ἐπὶ τῶν κυτῶν κηλίδων, ἔπειτα δὲ νὰ εἴχον διανύση τοῦ 45°, ἐνεκκ τῆς ἡμεροσίας στροφῆς, ἀλλ' ὅπερ ἐν τῇ παρατηρήσει δὲν ἐπηλήθευσεν. Ὁ δὲ Cassini υἱὸς, διὰ νὰ ἔξηγήσῃ τὸ φωνόνεν τοῦτο συμφώνως πρὸς τὰς ἴδιας θεωρίας, παρεδέχθη ὅτι ἐν τῷ διαστήματι τῶν τριῶν ὥρων νέσι κηλίδες ὅμοιοι πρὸς τὰς πρώτας διεδύθησαν αὐτάς. Ἀπὸ τοῦ 1732—1777. οὐδεμία ἔρευνα ἐγένετο ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου. Κατὰ τὸ 1777 ὁ μέγας ἔρευνητὴς τοῦ οὐρανοῦ Herchel ἤρχισε τὰς πρώτας παρατηρήσεις του ἐπὶ τοῦ πλανήτου, ἀλλ' εἰς οὐδὲν κατέληξεν ἀποτελέσματα θετικόν, διότι, ως ὁ ἴδιος λέγει, αἱ κηλίδες ἦσαν ἀσθενεῖς καὶ λίσιν εὐμετάβλητοι, ἢ δὲ θέσις των δὲν ἦτο δυνατάν νὰ δρισθῇ μετ' ἀκριβείας.

'Απὸ τοῦ 1779 εἰχεν ἥδη ἀργήσει τὰς ἔρευνας του. ἐπὶ τῆς στροφῆς περὶ ἔχυτὴν τῆς Ἀφροδίτης, ὁ διάσημος τῆς ἐποχῆς ἔκεινης ἀστρονόμος ἐν Lilienthal καὶ Schroeter, πολὺ ὅμως ἀργὸ τὸ 1792 τὸ πρότον ὑπέβαλεν εἰς τὴν ἀκαδημίειαν τῆς Erfurt τὸ ὑπόμνημα περὶ τῆς ἡμεροσίας στροφῆς τοῦ πλανήτου ἐν 23 ὥραις 21' καὶ 19'', βραδύτερον δὲ συνεπλήρωσε τοῦτο καὶ δὲ ἐτέων παρατηρήσεων ἡς ὑπέβαλεν ἐν δευτέρῳ ὑπομνήματι.

Παρατηρήσεις ὅμως γενόμεναι κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1788 ἐπὶ τίνος νέφους γραμμωτοῦ, ὅπερ διῆκε παραλλήλως τῆς χωριστικῆς γραμμῆς τοῦ φωτεινοῦ μέρους τῆς φύσεως, ἴδιας δὲ τὴν 28 Φεβρουαρίου, τὴν 3, 5, 9, 15, 28, 29 Μαρτίου, τὴν 11 Ἀπριλίου καὶ 8 Μαΐου μετέβαλλον τὰς σκέψεις τοῦ ἀστρονόμου ἐνεκκ τῆς ἀσυμφώνίας τοῦ φωνομένου πρὸς τὰς περὶ ἡμεροσίας στροφῆς τοῦ πλανήτου πεποιθήσεις του. Κεφ' ὅλον δηλαδὴ τὸ διαστήματα τῶν παρατηρήσεων ἡ ταυτία κυτῶν διετήρει τὴν ἴδιαν θέσιν τῆς ως πρὸς τὸν terminateur· καὶ ὅπως διεξελθῃ τοῦ σκοπέλου τούτου παρεδέχθη ὅτι ἡπατάτο ὄπτικῶς ἐν τῇ παρατηρήσει, καὶ ὅτι συνέχει τὰς μορφὰς διεφόρων κηλίδων εἰς ἐν νέφος· οὐπω δὲ ἐπήρχετο ἡ ποθουμένη ἡρμονία πρὸς τὰς πρότερον γενομένας παρατηρήσεις.

'Ἄλλα τὸ σπουδαιότερον γεγονός, ὅπερ βαθέως ἐνετύπωσεν ἐν τῷ πνεύματι τοῦ Schröter τὴν πεποιθήσειν τῆς ταχύτερας περιστροφικῆς κινήσεως τοῦ πλανήτου, πρόηρχετο ἐκ τῶν παρατηρήσων του ἐπὶ τῆς ταχείας μεταβολῆς τῆς μορφῆς καὶ διέδυτος τῶν δύο κεράτων τῆς φάσεως ἐν τῇ διχοτόμῳ θέσει, καὶ ὅποις προύποθέτουσι ταχείαν περιστροφικὴν κίνησιν. 'Ἄλλ' ἐνεκκ ἀνωμαλίων τινῶν ἐν ταῖς παρατηρήσεσι τοῦ, ἀς ὁ ἴδιος ἀναφέρει, ἐν διαστήματι πολλάκις τῶν 24 ὥρων ὁ Schiaparelli ὁ διάσημος ἐν Μεδιολάνοις ἀστρονόμος καὶ μέγας ἔρευνητὴς τῆς Ἀφροδίτης, νομίζει ὅτι ὥφειλεν ὁ Schröter νὰ μὴ θεωρήσῃ τὰ συμπεράσματα ταύτα τόσον ἀσφαλῆ ὑπὲρ τῆς στροφῆς ἐν χρόνῳ ἐλάσσονι τῶν 24 ὥρων. 'Ἐὰν μάλιστα λάθισμεν ὑπ' ὅψει τὰ ἔξις ἀποτελέσματα, ἐπαισθητῶς θὰ μειωθῇ ἡ πεποιθήσεις ἡμῶν ἐπὶ τῶν συμπεράσματων τοῦ Schröter.

1) "Οτι ἐν τῇ ἀτμοσφαίρῃ τῆς Ἀφροδίτης γίνονται

μεταβολαὶ ἀνάλογοι τὴν ἔντασιν καὶ ἵσως καὶ μεγάλητεραι πρὸς τὰς γηίνους, ἀνεξάρτητοι πάστης περιστροφικῆς κινήσεως τοῦ πλανήτου.

2) Ἐπειδὴ ὁ Schroeter ἔξετέλει τὰς παρατηρήσεις τοῦ κατὰ τὸ λυκόφως καὶ λυκκυγὲς πάντοτε ἐπέδρα τὸ σκότος τῆς νυκτὸς ἐπὶ τῆς ἀκριβεῖτες τῶν παρατηρήσεων, τοῦθ' ὅπερ ἐξετίσωτε δι' ιδίων παρατηρήσεων ὁ ἀστρονόμος Schumacher.

3) Ἡ διαφορὰ τοῦ ὑψους τοῦ πλανήτου ὑπὲρ τὸν ὄριζοντα, συνοδεύεται ὑπὸ τῆς διαφορᾶς τῆς διαφανείας τῆς ἀτμοσφαίρας, τοῦθ' ὅπερ καθίσταται δυσχερῆ τὴν παρατηρήσεων καὶ ἐν χρόνοις ἐλάχιστα διαφέρουσι.

Τὸ σπουδαιότερον φαινόμενον ἐφ' οὐ στηρίζει ὁ Schroeter τὴν παραδοχὴν τῆς εἰκοσιτετραώρου σχεδὸν περιστροφῆς, ἔγκειται εἰς τὰς παρατηρήσεις καὶ διαφορὰς ἡς ἀνεῦρεν εἰς τὰ δύο κέρατα κατὰ τὴν διχοτόμου θέσιν τοῦ πλανήτου. Ἐξάγει δὲ διὰ τὸ νότιον μέρος εἶναι ἀμβλύτερον τοῦ βορείου καὶ διὰ τὸ ένιοτε συνοδεύεται ὑπὸ φωτεινοῦ σημείου, μεμονωμένου, καὶ ἀκριβῶς κειμένου ἐν τῇ θέσει τοῦ ἐγχάρτου πέρατος τοῦ κέρατος. Συνάρκα δὲ παρετήρει μεταβολὰς καὶ ἀνωμαλίας ἐν τοῖς πέρι τοῦ ιδίου κέρατος.

Ἐξηγεῖ δὲ τὰ φαινόμενα ταῦτα ὡς παραγόμενα ὑπὸ τῶν σκιῶν ὑψηλοτάτων ὥρων καὶ συμπεραίνει διὰ πρέπει νὰ ἀναπαράγωνται ἀνὰ πάσαν περίοδον στροφῆς. Ἐξάγει δὲ ὡς χρόνον περιστροφῆς μεταξὺ 23 ὥρων, καὶ 23 ὥρων 40'. Λησμονεῖ δὲ τοὺς μετρητὰς τοῦ Schiaparelli διανυστὸν νὰ προέρχωνται ταῦτα καὶ ἐξ ἀτμοσφαιρικῶν φαινόμενων ἐπαναλαμβανομένων ἐν χρόνῳ 24 ὥρων, οὐδὲ λαμβάνει ὑπὸ ὅψει ἐν τοῖς ὑπολογισμοῖς τὰς θέσεις καὶ τῆς Γῆς καὶ τῆς Ἀφροδίτης ἐν τῇ περὶ τὸν "Ηλιον περιστροφῇ", οὐδὲ τὰς θέσεις τοῦ ιδίου πλανήτου περὶ τὸν ἀστοῦ ἔξοντα. "Αγεται δὲ ὁ Ἰταλὸς ἀστρονόμος εἰς τὰ ἔξτις γενικὰ συμπεράσματα περὶ τῶν θεωριῶν τοῦ Schroeter.

1) Αἱ μεταβολαὶ, ἃς ἐσημείωσεν ὁ Schroeter ἐν ταῖς παρατηρήσεσιν τῆς Ἀφροδίτης εἴτε κατὰ διαλείμματα μικρὰ ἀνὰ δύο ὥρας, εἴτε καὶ καθ' ἡμέρας διαδοχικῶς οὐδὲν ὀποδεικνύουσι περὶ τῆς ἡμερησίας στροφῆς τῶν εἰκοσιτεσσάρων σχεδὸν ὥρων.

Ἡ παραδοχὴ τῆς ἡμερησίας στροφῆς εἰς 28, ὥρ. 21' ἐκ τῶν παρατηρήσεων ἐπὶ τῶν δύο κεράτων τῆς διχοτόμου θέσεως τοῦ πλανήτου, δὲν ἐπιβεβαιοῦται ὡς στηρίζομένη ἐπὶ ὑποθέσεως λίγων ἀπιθάνου, ἐπὶ τῆς παραδοχῆς δῆλος ὥρων ὑψηλῶν εἰς τὰς γειτονικὰς χώρας τῶν κεράτων τῆς Ἀφροδίτης.

Είτα ὁ Fritch καὶ πρὸς αὐτοῦ ὁ Fraugargues διὰ τῆς παρατηρήσεως κηλίδος, ἡς ἡ μορφὴ ἦτο τετραεδρικὴ ἀπὸ τῆς 7—13 Ποιλίου 1796 ἐπιβεβαίωσε τὴν ἡμερησίαν στροφῆς.

Κατὰ τὸ 1833 ὁ ἡγγὺς Hussey ἐδημοσίευσεν σύγχρονα ὑπὲρ τῆς ὀριζομένης ἡμερησίας στροφῆς ὑπὸ τοῦ Bianchini ἐν αὐτῷ δὲ κατεπολέμει τὰς ὑπὸ τῶν δύο Cossini τελεσθείσας ἐργασίας πατρὸς καὶ νιοῦ. Τότε ἀντεπεξῆλθον δύο ἀστρονόμοι ἵταλοι ὁ Olbers καὶ Schumacher διὰ προκηρύξεως πρὸς τοὺς ἵταλους συναδέλ-

φους τῶν ἐπικαλούμενοι τὴν συνδρομήν τιν, ὅπως διασώσωσι τὴν τιμὴν καὶ τὸ ἐνδοξὸν ὄνομα τοῦ καθηγητοῦ τῆς Βονωνίας τοῦ καὶ ποώτου ἐρευνητοῦ τοῦ Κηπήκατος τούτου.

Αἱ παρατηρήσεις ἀρξάμεναι ἀπὸ τοῦ 1839 ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ de Vico ἔξετελέσθησαν μετὰ ζέσεως καὶ μεγάλης ἀφοσίωσεως τοσαύτης ὥστε μετὰ τὸ τέλος τοῦ ἔτους μόνος ὁ ἀδεῖς Clemence Palumba εἶχεν ἔκτελέσει δώδεκα χιλιστὸς μικρομετρικὸς παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς κινήσεως τῶν κηλίδων. Ἐδημοσίευσεν δὲ κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1839 τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐρευνῶν του ἐπὶ τῆς περιστροφικῆς κινήσεως τῆς Ἀφροδίτης, λαβὼν κατὰ πρῶτον τοὺς μέσους ὅρους πολλῶν ὅμοιων παρατηρήσεων καὶ εἰτα πάλιν τὸν μέσον ὥρον τοιούτων συμπλεγμάτων ἀπαρτιζόντων 5,000 παρατηρήσεις τοιουτοτόπως ἔφθασεν εἰς δύο γενικὰ συμπλέγματα, ὧν οἱ μέσοι ὥρει τῆς ἡμερησίας στροφῆς ἦσαν 23 ὥραν καὶ 40' καὶ 20 ὥρ. 15', μεταξὺ δὲ τούτων ἐθεωρεὶ κυρικινόμενον τὸν ἀληθῆ χρόνον τῆς περιστροφῆς.

Τὴν ἀριστίαν καὶ ἀνεβαίστητα ταύτην πρέπει νἀποδῶσμεν εἰς τὴν ἀτέλειαν καὶ ἀνακρίβειαν τῶν παρατηρήσεων τῶν κηλίδων, ως αὐτὸς ὁ de Vico μαρτυρεῖ. «Ἐν ἀπόσπασι τοῖς κηλίσιν, λέγει, παρατηροῦμεν χροιὰν ὄμοιόμορφον μὲ περιφέρειαν ὄμιχλῳδην, τόση δὲ ἀνακρίβεια καὶ τόση ὄμοιότης ἐπεκράτει ἐν αὐτοῖς, ὥστε σπάνιας διεβλέπομεν σημεῖον τι ἰδιαῖον εἰς μίαν καὶ μόνην, καὶ καταλλήλον ὥστε νὰ διακρινώμενην ταύτην ἐτέρας ἐξ ἀπλῆς μόνον ὅψεως θνετού ὑπολογισμοῦ».

Ἐκ τούτου ἐξάγεται πόσον δυσχερῆ ἦτο ἡ ἀνακρίβωσις τῶν πλείστων κηλίδων ἐν πλείσταις περιπτώσεσιν, καὶ πόσον διάφορα ἀποτελέσματα προήρχοντο, ἐλὰν ἡ ὑποθετικὴ περίοδος, ἥτις ἐλαμβάνετο ὑπὸ ὅψει ἐν τοῖς ὑπολογισμοῖς των, ἐπασχεν μεταβολὰς καὶ διορθώσεις.

(Ἐπεκτι: συνέχεια).

N. ΔΑΜΒΟΥΝΕΔΑΗΣ.

ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ

· ἀνακαίνεισις τῶν τραπεζῶν τῶν ραπτομηχανῶν. Συμβαίνει συχνὸν τὸ ξύλον τῶν τραπεζῶν, ἐφ' ὃν ἐπίκεινται αἱ ραπτομηχαναὶ, νὰ παρουσιάζῃ σχισμάς διὰ νὰ ἐξαφανίσθωσιν αὐταὶ καὶ νὰ ἀναλάβῃ τὸ ξύλον τὴν προτέραν λείαν ὃψιν του ἀκεῖ νὰ λάβῃ τις παραφήνης ἡ ἀξοκηρίτην (ὄρυκτον) καὶ νὰ διαλύσῃ ὀλίγον ἐξ αὐτῶν εἰς τέσσαρα μέρη πετρελαῖον κατ' ὕγκον. Ηερμάνεται ἐλαρρῶς (διέτη ἡ ἴσχυρὰ θέμανσις ἀναφέλει τὸ πετρέλαιον) τὸ διάλυμα μέχρι τελείας ἐξαφανίσεως τοῦ κηροῦ καὶ διὰ τοῦ οὕτω παραγθέντος διαλύματος ἐπιτρίβεται τὸ ξύλον μετὰ ήμισίσιαν δὲ ὥραν περίπου προστρίβεται ἐκ νέου διὰ τεμαχίου φλανέλλας. Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ξύλου καθαρίζεται, δὲν παρουσιάζει οὐδεμίαν σχισμήν καὶ γίνεται ἐντελῶς λεία καὶ στιλπνή.

Μέτρα κατὰ τῶν δημητράτων τῶν σφενών. Τὰ δήγματα τῶν ὄψεων εἰναι ἐπικίνδυνα ἀλλ' οὐχὶ καὶ θαυματηρά συνήθως ἐν λαμβάνονται ἔγκαιρως πρόνοια καὶ ἐφερεύονται τὰ κατάλληλα θεραπευτικά μέσα. Οἱ καθηγητὴς κύριος Kauffmann, μετὰ πολυπληθῆ πειράματα, τὰ ὅποια ἐκάμεν ἐπὶ αὐτῶν, παραδέχεται διὰ ἡ ἀμμωνίας οὐδεμίαν τελεσθρόν θεραπευτικὴν δύναμιν ἐπ' φέρει εἰς τὰ τοιοῦτα δημητράτων δήγματα: αἴπ' ἐναντίας μάλιστα τὸ ὑπεραγγεικόν καλίον ἡ τὸ γρωμάτων ὅξει ἐδικύλει: Ι πρὸς 100 ἐξουδετεροῦ ὀλογράφων τὴν ἐνέργειαν τοῦ δηλητηρίου. Πρὸς τὸν σκοπὸν τούτον συνιστᾶ ἐνέστις σταγόνων ἐξ ἑνὸς τῶν δύο ἀνωτέρων ὥρων καὶ μετὰ ταῦτα ἐπιδέσμους βεβεργμένους διὰ τῶν αὐτῶν ὅγρων.